Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

12 päivänä heinäkuuta 2019*

Valtiontuet – Ranskan vuosina 1994–2008 sääntöjenvastaisesti toteuttama tukiohjelma – STIF-IDF:n myöntämät investointiavustukset – Päätös, jolla tukijärjestelmä todetaan sisämarkkinoille soveltuvaksi – Etu – Julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen – SEUT 107 artiklan 1 kohta – Perusteluvelvollisuus

Asiassa T-738/17,

Syndicat Transport Île de France (STIF-IDF), kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajinaan asianajajat B. Le Bret ja C. Rydzynski,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään L. Armati, C. Georgieva-Kecsmar ja T. Maxian Rusche,

vastaajana,

jossa on kyseessä SEUT 263 artiklaan perustuva kanne, jossa vaaditaan kumoamaan osittain tukiohjelmista SA.26763 2014/C (ex 2012/NN), jotka Ranska on toteuttanut Île-de-Francen alueen linja-autoliikennealan yritysten hyväksi, 2.2.2017 annettu komission päätös (EU) 2017/1470 (EUVL 2017, L 209, s. 24),

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová sekä tuomarit V. Valančius ja U. Öberg (esittelevä tuomari),

kirjaaja: E. Coulon,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

Asian tausta [1]

1 Kantaja Syndicat Transport Île de France (STIF-IDF) on julkishallinnollinen laitos, joka on perustettu henkilöliikenteen järjestämisestä Pariisin alueella 7.1.1959 annetulla määräyksellä nro 59-151 (ordonnance relative à l'organisation des transports de voyageurs dans la région parisienne; JORF 10.1.1959, s. 696), sellaisena kuin se on muutettuna.

2 Kantaja koordinoi ja rahoittaa viranomaisena, joka huolehtii säännöllisen julkisen henkilöliikenteen palvelujen järjestämisestä Région Île-de-Francen (Ranska) alueella, Régie autonome des transports parisiens -liikelaitoksen (RATP), Société nationale des chemins de fer français'n (kansallinen rautatieliikenneyhtiö, SNCF) ja Île-de-Francen ammattiliikennöitsijöiden järjestöön (Optile) kuuluvien yksityisten yritysten järjestämiä julkisen henkilöliikenteen palveluja.

3 Kantaja otti 13.12.2006 antamallaan päätöksellä 2006/1161 käyttöön kahdentyyppiset sopimukset, joilla määriteltiin uusi sopimukseen perustuva järjestely kaikille säännöllisen joukkoliikenteen linjoille Région Île-de-Francen alueella. Ykköstyypin sopimukset tehtiin enimmillään neljäksi vuodeksi, ja ne olivat voimassa vuodet 2007–2010 tai 2007–2011, ja kakkostyypin sopimukset (jäljempänä CT2-sopimukset) olivat voimassa loppuajan 31.12.2016 asti.

4 CT2-sopimuksista neuvoteltiin kahdenvälisesti kantajan ja säännöllistä julkista henkilöliikennettä Région Île-de-Francen alueella harjoittavien yksityisten yritysten (jäljempänä lopulliset edunsaajat) välillä. Kantajan ja saman yrityksen välillä voitiin tehdä useita CT2-sopimuksia. Jokaisen CT2-sopimuksen 53-3 kohdan mukaan kantaja maksaa rahamääräisen osuuden sopimuksen allekirjoittaneelle yritykselle korvauksena kyseiselle yritykselle CT2-sopimuksen 5-2 kohdan mukaisesti kuuluvien julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä.

5 Kantajan lopullisille edunsaajille CT2-sopimuksen nojalla maksamista rahamääräisistä osuuksista C2-osuus oli tarkoitettu kattamaan kaikki lopullisten edunsaajien investointikustannukset, joita aiheutui kantajan etukäteen hyväksymästä investointisuunnitelmasta.

6 Euroopan komissiolle tehtiin 17.10.2008 kantelu, joka koski oletetusti sääntöjenvastaisia valtiontukiohjelmia, jotka koostuivat ensin Région Île-de-Francen vuosina 1994–2008 ja sitten vuodesta 2008 lähtien kantajan tällä samalla alueella toimivien erinäisten linja-autoliikennealan yritysten hyväksi toteuttamista tukitoimenpiteistä muun muassa CT2-sopimuksen nojalla myönnettyjen C2-osuuksien muodossa.

7 Komissio ilmoitti Ranskan tasavallalle 11.3.2014 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukainen muodollinen tutkintamenettely. Julkaisemalla tämän päätöksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL 2014, C 141, s. 38) komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseisistä tukitoimenpiteistä.

8 Ranskan tasavalta esitti komissiolle huomautuksensa 30.4.2014. Kaikki asianomaisten, myös kantajan, esittämät huomautukset toimitettiin Ranskan tasavallalle, joka ei kommentoinut näitä mitenkään.

9 Neljä asianomaista osapuolta seitsemästä toimitti komissiolle 21.6.2016 yhteisen muistion, jossa täsmennettiin niiden kantaa sen jälkeen, kun 6.10.2015 oli annettu tuomio komissio v. Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647). Région Île-de-France täydensi huomautuksiaan 9.11.2016.

1 Kaikki otsikot on muotoiltu uudelleen kolmen tason otsikkoja vastaavan tekstinasettelun mukaisesti.

10 Komissio päätti SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn 2.2.2017 ja antoi päätöksen (EU) 2017/1470 tukiohjelmista SA.26763 2014/C (ex 2012/NN), jotka Ranska on toteuttanut Île-de-Francen alueen linja-autoliikennealan yritysten hyväksi (EUVL 2017, L 209, s. 24; jäljempänä riidanalainen päätös).

11 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä muun muassa, että kantajan myöntämien C2-rahoitusosuuksien muodostama tukiohjelma, joka oli tarkoitettu kattamaan lopullisille edunsaajille CT2-sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvat investointikustannukset (jäljempänä riidanalainen tukiohjelma), soveltui sisämarkkinoille. Komissio totesi kuitenkin, että koska riidanalaisen tukiohjelman nojalla myönnetyistä tuista ei ollut ilmoitettu ja ne oli siten katsottava ”uudeksi tueksi”, kyseinen ohjelma oli toteutettu sääntöjenvastaisesti vastoin SEUT 108 artiklan 3 kohtaa.

12 Riidanalaisen päätöksen päätösosan 3 ja 4 artikla kuuluvat seuraavasti:

”3 artikla

Tukiohjelma, jota [Ranskan tasavalta] on toteuttanut sääntöjenvastaisesti STIF:n myöntäminä C2-rahoitusosuuksina CT2-sopimuksen perusteella, soveltuu sisämarkkinoille.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.”

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

13 Kantaja nosti käsiteltävän kanteen SEUT 263 artiklan mukaisesti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.11.2017 jättämällään kannekirjelmällä ja vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista osittain.

14 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen vain siltä osin kuin komissio katsoo CT2-sopimusten perusteella myönnetyt C2-rahoitusosuudet sääntöjenvastaisesti toteutetuksi tukiohjelmaksi;

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

15 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– toteaa ensisijaisesti, ettei kannetta oteta tutkittavaksi;

– toissijaisesti hylkää kanteen;

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Tutkittavaksi ottaminen

16 Komissio vaatii esittämättä erillistä oikeudenkäyntiväitettä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 130 artiklan 1 kohdan perusteella, ettei kannetta oteta tutkittavaksi kantajien asiavaltuuden ja oikeussuojan tarpeen puuttumisen vuoksi.

17 Kantaja kiistää komission väitteet. Kantaja väittää, että vaikka riidanalaista päätöstä ei ole osoitettu sille, se on kelvollinen nostamaan käsiteltävän kanteen.

18 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimilla on oikeus arvioida kunkin asian olosuhteiden perusteella, voidaanko kanteen hylkäämistä lausumatta sitä ennen sen tutkittavaksi ottamisesta pitää hyvän oikeudenkäytön perusteella oikeutettuna (tuomio 26.2.2002, neuvosto v. Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, 51 ja 52 kohta, ja tuomio 14.9.2015, Brouillard v. unionin tuomioistuin, T-420/13, ei julkaistu, EU:T:2015:633, 18 kohta).

19 Käsiteltävän asian olosuhteissa unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että prosessiekonomian vuoksi kanteen perusteltavuus on arvioitava ensin lausumatta sitä ennen kanteen tutkittavaksi ottamisesta.

Asiakysymys

20 Kantaja esittää kanteensa tueksi lähinnä kaksi kanneperustetta. Ensimmäinen kanneperuste koskee SEUT 107 artiklan 1 kohdan rikkomista siten, että komissio on katsonut riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti, ettei riidanalainen tukiohjelma täytä neljättä kriteereistä, jotka on lueteltu 24.7.2003 annetun tuomion Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415; jäljempänä Altmark-kriteerit) 88–93 kohdassa, joten se kuuluu mainitun määräyksen soveltamisalaan. Toinen kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja perustuu väitteeseen, jonka mukaan komissio ei ole selittänyt riittävän yksityiskohtaisesti syitä, joiden perusteella se katsoi riidanalaisessa päätöksessä, ettei riidanalainen tukiohjelma täytä neljättä Altmark-kriteeriä.

21 Tässä yhteydessä on muistutettava, että perustelujen puuttumista tai puutteellisuutta koskevalla väitteellä pyritään osoittamaan olennaisten menettelymääräysten rikkominen, joten se on tutkittava sellaisenaan, riidanalaisen päätöksen perustelujen paikkansa pitämättömyyttä koskevasta arvioinnista erillisenä; viimeksi mainitun valvonta tapahtuu tutkittaessa päätöksen perusteltavuus (ks. vastaavasti tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, 67 kohta, ja tuomio 15.12.2005, Italia v. komissio, C-66/02, EU:C:2005:768, 26 kohta).

22 Tästä seuraa, että toinen kanneperuste, siltä osin kuin se koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyönnin toteamista, on tutkittava ennen ensimmäistä kanneperustetta, joka koskee riidanalaisen päätöksen aineellista lainmukaisuutta.

Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti

23 Kantaja väittää toisessa kanneperusteessaan lähinnä, ettei komissio ole selittänyt riidanalaisessa päätöksessä riittävän yksityiskohtaisesti syitä, joiden perusteella se katsoo, ettei riidanalainen tukiohjelma täyttänyt neljättä Altmark-kriteeriä.

24 Kantaja tuo erityisesti esille, ettei komission tekemä neljättä Altmark-kriteeriä koskeva arviointi ole johdonmukainen siihen nähden, että komissio toteaa kolmatta Altmark-kriteeriä tarkastellessaan, ettei liiallisia korvauksia ole maksettu. Kantajan mukaan liiallisen korvauksen puuttuminen merkitsee väistämättä sitä, että C2-rahoitusosuudet muodostavat julkisyhteisölle vähäisimmät kustannukset ja että neljäs Altmark-kriteeri täyttyy.

25 Kantaja katsoo lisäksi, ettei komissio ole selittänyt, miten kustannusten vertailuanalyysiin valittu yritysten otos ei ollut 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettujen hyvin johdettujen yritysten osalta edustava. Komissio väittää saamistaan tiedoista huolimatta riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 220 perustelukappaleessa, että ”mikään ei –– viittaa siihen, että STIF:n käyttämä otos on hyvin johdettujen yritysten osalta edustava”.

26 Komissio kiistää kantajan väitteet. Se muistuttaa, että neljä Altmark-kriteeriä ovat toisistaan erilliset. Se katsoo lisäksi, että riidanalainen päätös ja erityisesti neljättä Altmark-kriteeriä koskeva arviointi on perusteltu riittävällä tavalla.

27 On muistettava, että SEUT 296 artiklan toisen kohdan mukaan säädökset perustellaan. Lisäksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan mukaan hyvää hallintoa koskevaan oikeuteen sisältyy hallintoelinten velvollisuus perustella päätöksensä.

28 Lisäksi se, että toimenpide voidaan katsoa valtiontueksi, edellyttää kaikkien SEUT 107 artiklan 1 kohdassa asetettujen vaatimusten täyttymistä. Toimenpiteen luokittelemiseksi valtiontueksi kyseisessä määräyksessä edellytetään siten muun muassa yritykselle myönnetyn edun olemassaoloa (ks. vastaavasti tuomio 22.10.2015, EasyPay ja Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, 35 ja 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Tältä osin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan ei kuulu valtion toimenpide, jota on pidettävä korvauksena, joka on vastike edunsaajayritysten suorittamista sellaisista palveluista, jotka johtuvat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä, siten, että kyseiset yritykset eivät todellisuudessa saa taloudellista etua ja että kyseinen toimenpide ei näin ollen aseta kyseisiä yrityksiä edullisempaan kilpailutilanteeseen suhteessa niiden kilpailijayrityksiin (tuomio 22.10.2015, EasyPay ja Finance Engineering, C-185/14, EU:C:2015:716, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Jotta tällaista korvausta ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa luokiteltaisi valtiontueksi, Altmark-kriteerien on kuitenkin täytyttävä.

31 Ensinnäkin edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi. Toiseksi parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on määritettävä etukäteen objektiivisella ja avoimella tavalla. Kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa. Neljänneksi tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävästi varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä.

32 Tästä seuraa, että valtion toimenpidettä, joka ei täytä yhtä tai useampaa edellä olevassa 31 kohdassa lueteltua edellytystä, voidaan pitää SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena (ks. vastaavasti tuomio 24.7.2003, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, 94 kohta).

33 Käsiteltävässä asiassa on todettava, toisin kuin kantaja väittää, että komissio on perustellut riidanalaisessa päätöksessä riittävällä tavalla syyt, joiden perusteella se katsoo, ettei riidanalainen tukiohjelma täytä neljättä Altmark-kriteeriä. Komissio tuo esille erityisesti riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 220 perustelukappaleessa, että vaikka kantajan CT2-sopimusten tekemisprosessin alkuvaiheessa suorittama kustannusten vertailuanalyysi perustuu tarkkoihin numerotietoihin ja henkilöliikenteen markkinoiden perusteelliseen tuntemukseen, mainitussa analyysissa ei täsmennetä liikennöintikustannuksista neuvoteltaessa hyödyllisiä muuttujia eikä varmisteta, että C2-rahoitusosuudesta katettavat kustannukset vastaavat 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitetun hyvin johdetun ja riittävillä välineillä varustetun keskivertoyrityksen kustannuksia.

34 Toisin kuin kantaja väittää, komission päättelystä käyvät selkeästi ilmi syyt, joiden perusteella se totesi, ettei riidanalainen tukiohjelma täytä neljättä Altmark-kriteeriä.

35 Lisäksi kantajan väite, jonka mukaan komissio ei ole selittänyt, miten kustannusten vertailuanalyysiin valittujen yritysten otos ei ollut edustava 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettujen hyvin johdettujen yritysten osalta, on hylättävä, sillä komissio on todennut riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 220 perustelukappaleessa lähinnä, ettei se voinut päätellä minkään asiakirja-aineistossa olevan tiedon perusteella, että kyseinen otos täyttää tällaisen kriteerin, eikä kantaja ollut täsmentänyt mitenkään niitä tietoja, jotka se toi esille hallinnollisen menettelyn aikana.

36 Kantaja on nimittäin vain väittänyt huomautuksissaan, jotka se esitti muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista riidanalaisen tukiohjelman osalta koskevasta komission päätöksestä, että kustannusten vertailuanalyysi oli tehty suhteessa ”provinssin yrityksiin, joille sopimus myönnettiin tarjouskilpailun perusteella”, ja se on luokitellut kyseiset yritykset tämän jälkeen ”hyvin johdetuiksi ja riittävillä välineillä varustetuiksi keskivertoyrityksiksi” täsmentämättä tietoja, joiden pohjalta tällainen päätelmä voitiin tehdä.

37 Näissä olosuhteissa komission ei voida moittia tarkastelleen vain lyhyesti kysymystä siitä, oliko kantajan kustannusten vertailuanalyysiin valitsema yritysten otos edustava 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettujen hyvin johdettujen yritysten osalta.

38 Riidanalaisessa päätöksessä esitetyn komission päättelyn väitettyä epäjohdonmukaisuutta koskevien kantajan väitteiden osalta on muistutettava, että kolmannella ja neljännellä Altmark-kriteerillä on toki läheinen yhteys, sillä niissä kummassakin edellytetään julkisen palvelun velvoitteen täyttämiseen liittyvien kustannusten ja tulojen sekä voittojen määrittämistä (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, BUPA ym. v. komissio, T-289/03, EU:T:2008:29, 246 kohta).

39 Tällainen läheinen yhteys ei kuitenkaan sulje pois sitä, että Altmark-kriteerit ovat toisistaan erilliset ja niiden on täytyttävä kumulatiivisesti, jotta korvausta ei katsota valtiontueksi (ks. vastaavasti tuomio 15.12.2016, Abertis Telecom Terrestre ja Telecom Castilla-La Mancha v. komissio, T-37/15 ja T-38/15, ei julkaistu, EU:T:2016:743, 76 kohta).

40 Käsiteltävässä asiassa on todettava joka tapauksessa, ettei komissio ole tarkastellut riidanalaisessa päätöksessä riidanalaista tukiohjelmaa kolmannen Altmark-kriteerin perusteella. Komissio tuo riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 218 perustelukappaleessa esille vain, että C2-rahoitusosuuksien on osoitettu täyttävän ensimmäisen Altmark-kriteerin, joten komission oli arvioitava, täyttävätkö ne toisen, kolmannen ja neljännen Altmark-kriteerin, ja koska kriteerit ovat kumulatiivisia, komissio tyytyy osoittamaan ainoastaan, ettei neljäs kriteeri täyty, ja toteaa, että kyseisistä rahoitusosuuksista on aiheutunut taloudellista etua, ennen kuin se päätyy tosiasiassa kyseiseen päätelmään riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 221 perustelukappaleessa.

41 Näiden seikkojen perusteella on todettava, että kantajan väitteet, jotka koskevat komission väitetysti ristiriitaista arviointia yhtäältä kolmannen Altmark-kriteerin ja toisaalta neljännen Altmark-kriteerin osalta, perustuvat riidanalaisen päätöksen virheelliseen tulkintaan, joten ne eivät voi menestyä.

42 Tämän vuoksi on pääteltävä, ettei komissio ole laiminlyönyt SEUT 296 artiklan mukaista perusteluvelvollisuutta.

43 Toinen kanneperuste on hylättävä.

Riidanalaisen tukiohjelman tarkastelu neljännen Altmark-kriteerin perusteella

44 Kantaja väittää ensimmäisessä kanneperusteessaan, että komissio on tehnyt riidanalaisessa päätöksessä useita oikeudellisia virheitä ja arviointivirheitä tarkastellessaan riidanalaista tukiohjelmaa neljännen Altmark-kriteerin perusteella.

45 Komissio kiistää kantajan väitteet.

46 On muistettava, että neljännen Altmark-kriteerin mukaan on niin, että silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisessa julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä vertailemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto (tuomio 24.7.2003, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, EU:C:2003:415, 93 kohta).

47 Käsiteltävässä asiassa komissio toteaa, ettei neljäs Altmark-kriteeri täyty. Komissio katsoo riidanalaisessa päätöksessä erityisesti, ettei riidanalaisesta tukiohjelmasta maksettujen C2-rahoitusosuuksien määrää ollut laskettu suorittamalla vertailuanalyysi kustannuksista, jotka 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettu hyvin johdettu yritys olisi toteuttanut vastaavien palvelujen tarjoamiseksi.

48 Kantaja väittää ensinnäkin, että toisin kuin komissio päättelee riidanalaisessa päätöksessä, kustannusten vertailuanalyysissa käytetty yritysten otos oli edustava 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettujen hyvin johdettujen yritysten osalta. Kantajan mukaan kyseiseen otokseen sisältyi niiden liikenteenharjoittajien lisäksi, joiden kanssa kantaja oli tehnyt ykköstyypin sopimuksia, vastaavia julkisen palvelun tehtäviä muualla kuin Région Île-de-Francen alueella hoitavia julkista liikennettä harjoittavia yrityksiä, jotka olivat saaneet kyseiset tehtävät hoidettavikseen avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän tarjouskilpailumenettelyn yhteydessä.

49 Toiseksi kantaja väittää, että komission olisi pitänyt katsoa, että kantajan kustannusten vertailuanalyysi antoi takeet siitä, että lopullisten edunsaajien toteuttamiin investointeihin liittyvät kustannukset vastasivat 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitetun hyvin johdetun ja riittävillä välineillä varustetun keskivertoyrityksen kustannuksia.

50 Kolmanneksi kantaja katsoo, ettei komissio ollut ottanut huomioon välineitä ja menetelmiä, joita kantaja oli käyttänyt C2-rahoitusosuuksien määrän vahvistamisprosessin alkuvaiheessa tarkastaakseen, ettei kyseinen määrä ylittänyt 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitetun hyvin johdetun ja riittävillä välineillä varustetun keskivertoyrityksen kustannuksia.

51 Neljänneksi kantaja väittää, ettei komissio ollut antanut riittävästi painoarvoa jälkikäteen suoritetuille tarkastuksille, jotka kantaja oli kohdistanut lopullisiin edunsaajiin. Se täsmentää tässä yhteydessä, että CT2-sopimuksissa määrättiin lopullisille edunsaajille aiheutuneiden kustannusten jatkuvasta valvontajärjestelmästä, jonka avulla voitiin tarkastaa niiden ajoneuvojen olemassaolo, valikoima ja vaatimustenmukaisuus, joiden hankintaa oli rahoitettu CT2-sopimusten perusteella myönnetyillä C2-rahoitusosuuksilla.

52 Kantaja moittii komissiota viidenneksi siitä, ettei tämä ole ottanut huomioon hallinnollisen menettelyn aikana laadittua markkinatutkimusta (kannekirjelmän liite A7), josta käy ilmi, että lopullisille edunsaajille aiheutunut kilometrikustannus oli verrattavissa Région Île-de-Francen alueen ulkopuolella toimintaansa harjoittavien yritysten kilometrikustannukseen.

53 Komissio väittää ottaneensa kantajan CT2-sopimusten tekemisprosessin alkuvaiheessa suorittaman kustannusten vertailuanalyysin asianmukaisesti huomioon. Komissio katsoo kuitenkin, ettei se voinut päätellä minkään asiakirja-aineistossa esitetyn seikan perusteella, että kantajan käyttämä otos olisi ollut edustava 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettujen hyvin johdettujen ja riittävillä välineillä varustettujen keskivertoyritysten osalta. Lisäksi komissio katsoo, etteivät kyseisen analyysin yhteydessä käytetyt keskimääräiset suoritusarvot antaneet mahdollisuutta erottaa kaluston käyttöön liittyviä kustannuksia samaan kalustoon liittyvien investointien kustannuksista.

54 Tässä yhteydessä on tuotava esille ensinnäkin, että menettelylliset välineet, joita kantaja on käyttänyt C2-rahoitusosuuksien määrän vahvistamisprosessin alkuvaiheessa CT2-sopimuksia koskevien neuvottelujen käymiseksi, ja erilaiset jälkikäteen suoritetut tarkastukset, joilla kantaja on tarkistanut lopullisten edunsaajien toteuttamat investoinnit, eivät ole merkityksellisiä tai ainakaan riittäviä määritettäessä neljännen Altmark-kriteerin perusteella, onko korvauksen määrä vahvistettu niiden kustannusten perusteella, joita aiheutuisi hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle.

55 Kantajan käyttämillä menettelyllisillä välineillä pyrittiin nimittäin vain varmistamaan CT2-sopimuksia koskevien neuvottelujen sujuminen ja valvomaan lopullisille edunsaajille tosiasiassa aiheutuvia kustannuksia. Kantaja täsmentää kirjelmissään erityisesti, että maksettujen rahoitusosuuksien C2-osuuden määrän vahvistamisprosessin alkuvaiheessa käytettyjen menettelyllisten välineiden avulla voitiin analysoida kustannukset kunkin avustusten kohteena olleen linjaston osalta CT2-sopimuksista käytyjen neuvotteluiden aikana. Kantaja ei kuitenkaan osoita, että se olisi voinut varmistaa näiden samojen välineiden avulla, että kyseisille edunsaajille maksetun korvauksen määrä on neljännen Altmark-kriteerin edellytysten mukainen. Kantajan käyttöön ottamasta jälkikäteen suoritettavien tarkastusten järjestelmästä, jolla varmistetaan lopullisten edunsaajien tarjoaman palvelun tuottavuus ja laatu, on todettava, ettei sillä ole merkitystä varmistettaessa, että ennen kyseisiä tarkastuksia maksettujen rahoitusosuuksien C2-osan määrä oli vahvistettu niiden kustannusten perusteella, jotka aiheutuisivat hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun vaatimusten täyttämiseksi riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle.

56 Toiseksi on todettava, ettei kantaja esitä riittävän tarkkoja muita todisteita osoittaakseen, että se oli suorittanut tarpeelliset tarkastukset sen varmistamiseksi, että sen suorittamassa kustannusten vertailuanalyysissa käytettyjä viiteyrityksiä voitiin pitää 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettuina hyvin johdettuina ja riittävillä välineillä varustettuina yrityksinä.

57 Kuten komissio tuo perustellusti esille, kantaja katsoo lähinnä, että koska Région Île-de-Francen alueen ulkopuolella toimivat yritykset, jotka se oli valinnut kustannusten vertailuanalyysiin, olivat käyneet läpi tarjouskilpailumenettelyn korruption ehkäisemisestä sekä talouselämän ja julkisten menettelyjen avoimuudesta 29.1.1993 annetun lain nro 93-122 (loi relative à la prévention de la corruption et à la transparence de la vie économique et des procédures publiques, jäljempänä Sapin-laki; JORF 30.1.1993, s. 1588) mukaisesti, niitä oli pidettävä lähtökohtaisesti 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitettuina hyvin johdettuina ja riittävillä välineillä varustettuina yrityksinä.

58 Oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että lukuun ottamatta tilannetta, jossa edunsaajayritys valitaan julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, neljännessä Altmark-kriteerissä edellytetään, että korvauksen määrän vahvistamisessa huomioon otettavat parametrit perustuvat esimerkkiin hyvin

johdetusta ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetusta keskivertoyrityksestä (ks. vastaavasti tuomio 24.9.2015, Viasat Broadcasting UK v. komissio, T-125/12, EU:T:2015:687, 82 kohta).

59 Tässä yhteydessä on muistettava, että tällaisen yrityksen etsimisellä pyritään optimoimaan julkisen palvelun tehtävän suorittamista varten tarpeelliseksi katsottavan korvauksen määrä ja välttämään se, että tehottoman yrityksen korkeat kustannukset otetaan viitteeksi kyseisen korvauksen määrää laskettaessa.

60 Vaikka kantaja täsmentää käsiteltävässä asiassa tehneensä kustannusten vertailuanalyysin sellaisten yritysten keskimääräisten arvojen tai suhdelukujen perusteella, jotka ovat pelkän Sapin-lakiin perustuvaan tarjouskilpailumenettelyyn osallistumisen lisäksi voittaneet kyseisen menettelyn päätteeksi tehdyt sopimukset, se ei anna tarkkoja tietoja kyseisessä menettelyssä sovelletuista säännöistä, vaan tyytyy tuomaan esille vain, että kyseinen menettely oli vaikutustensa ja kohteensa puolesta lähellä julkisia hankintoja koskevaa menettelyä.

61 Kantaja väittää erityisesti, että Sapin-lakiin perustuvalla tarjouskilpailumenettelyllä oli ollut ”myönteisiä vaikutuksia, jotka näkyivät [julkisen palvelun toimeksiantojen] hinnan alenemisena ja kustannusten hallintana kyseisillä sektoreilla”. Kantaja ei kuitenkaan osoita täsmällisesti, miten tässä menettelyssä ja erityisesti tässä yhteydessä käytetyillä valintaperusteilla on voitu taata julkisia hankintoja varten järjestettäville tarjouskilpailumenettelyille ominaiseen tasoon verrattavissa oleva kilpailu. Kantaja ei täsmennä myöskään mitenkään väitettyä hintojen alenemista eikä selitä, miten tällainen hintojen aleneminen olisi antanut sille mahdollisuuden varmistaa, että Sapin-lakiin perustuvan menettelyn päätteeksi tehtävän sopimuksen voittanut yritys panee kyseisen sopimuksen täytäntöön julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin.

62 Tämän lisäksi kantajan huomioon ottamat tiedot, jotka koskevat muun muassa keskimääräistä kilometrikustannusta (kannekirjelmän liite A7), eivät anna mahdollisuutta erottaa investointiin liittyviä kustannuksia – jotka ovat yksin merkityksellisiä vertailussa C2-rahoitusosuutena myönnettyyn määrään – muista kustannuksista, joita kustannusten vertailuanalyysiin valituille yrityksille aiheutuu. Kantaja täsmentää tässä yhteydessä lisäksi, että Région Île-de-Francen alueen ulkopuolella toimintaansa harjoittavien yritysten sopimukset, joita kantaja oli tarkastellut, eivät ”varmastikaan” sisältäneet kaikkia investointeihin liittyviä kustannuksia eivätkä etenkään liikkuvan kaluston hankintaan liittyviä kustannuksia.

63 Näissä olosuhteissa komission oli perusteltua katsoa riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 220 perustelukappaleessa, että kantajan suorittamassa kustannusten vertailuanalyysissa keskityttiin lähinnä liikennöintiä koskeviin muuttujiin, kuten linja-autojen matkanopeuteen tai ajoneuvokohtaisten ajotuntien lukumäärään, joista on varmasti hyötyä neuvoteltaessa liikennöintikustannuksista ja C1-rahoitusosuuden määritelmästä (C1-rahoitusosuus myönnettiin niin ikään CT2-sopimusten perusteella ja se oli tarkoitettu nimenomaan korvaamaan aiheutuneet liikennöintikustannukset) mutta joilla ei kuitenkaan voida varmistaa, että C2-rahoitusosuudesta katettavat investointikustannukset vastaavat 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) tarkoitetun hyvin johdetun ja asianmukaisilla välineillä varustetun keskivertoyrityksen kustannuksia.

64 Tämän perusteella on todettava, etteivät kantajan esittämät todisteet osoita, että komission riidanalaisessa päätöksessä tekemässä riidanalaisen tukiohjelman arvioinnissa olisi tapahtunut neljännen Altmark-kriteerin osalta oikeudellinen virhe tai arviointivirhe.

65 Koska 24.7.2003 annetussa tuomiossa Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415) asetetut kriteerit ovat kumulatiivisia, komission oli riittävää päätellä osoitettuaan, ettei yksi näistä kriteereistä täyty, että riidanalaisesta tukiohjelmasta aiheutuu lopullisille edunsaajille taloudellista etua ja että se on näin ollen SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontukiohjelma.

66 Ensimmäinen kanneperuste on siis hylättävä, samoin kuin käsiteltävä kanne kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

67 Työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

68 Käsiteltävässä asiassa kantaja on hävinnyt asian, joten se vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan lisäksi korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut, koska komissio on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Syndicat Transport Île de France (STIF-IDF) vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.

Pelikánová Valančius Öberg

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 2019.

Allekirjoitukset

Sisällysluettelo

Asian tausta 1

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset 3

Oikeudellinen arviointi 3

Tutkittavaksi ottaminen 3

Asiakysymys 4

Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti 4

Riidanalaisen tukiohjelman tarkastelu neljännen Altmark-kriteerin perusteella 7

Oikeudenkäyntikulut 10

Sisällys [2]

2 Sisällysluettelo on päivitetty.